

OBSAH

PREDHOVOR	10
I. VNÚTORNÁ SPRÁVA	11
1.1 Použitá študijná literatúra	11
1.2 Základné pramene právnej úpravy	11
1.3 Charakteristika vnútornej správy	15
1.4 Správa na úseku zabezpečovania osobného stavu obyvateľstva	19
1.4.1 Meno a priezvisko	20
1.4.2 Rodné číslo.....	26
1.4.3 Správa na úseku matrík	28
1.4.4 Postup pred uzavretím manželstva	34
1.4.5 Štátne občianstvo.....	36
1.4.6 Evidencia obyvateľstva.....	44
1.5 Správa na úseku archívov a registratúr	65
1.6 Právna úprava združovania a zhromažďovania	70
1.6.1 Združovanie v politických stranách a politických hnutiach.....	74
1.6.2 Združovanie v cirkvách a náboženských spoločnostiach	77
1.6.3 Právna úprava zhromažďovania.....	80
1.6.4 Všeobecná charakteristika zhromažďovacieho práva	80
1.6.5 Zhromažďovanie na verejných športových podujatiach	86
1.6.6 Zhromažďovanie na verejných kultúrnych podujatiach	88
1.7 Územné a správne usporiadanie Slovenskej republiky	90
1.8 Správa na úseku štátnych symbolov a symbolov obcí, miest a vyšších územných celkov	94
1.8.1 Štátne symboly.....	94
1.8.2 Symboly obcí, miest a vyšších územných celkov	100
1.8.3 Právna ochrana štátnych symbolov a symbolov obcí, miest a vyšších územných celkov	101
1.9 Ochrana pred požiarmi	102
1.9.1 Základné inštitúty, organizácia a hlavné úlohy	102

1.10	Civilná ochrana	110
1.10.1	Charakteristika správy na úseku civilnej ochrany	110
1.10.2	Civilná ochrana	111
1.10.3	Integrovaný záchranný systém	117
1.10.4	Riadenie štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu	120
1.11	Sčítanie obyvateľov	124
1.11.1	Právna úprava sčítania obyvateľov, domov a bytov	125
II.	POLICAJNÁ SPRÁVA	130
2.1	Použitá študijná literatúra	130
2.2	Základné pramene právnej úpravy	130
2.3	Pojem a postavenie polície	131
2.4	Pojem a organizácia policajnej správy	132
2.5	Štátne zložky polície	134
2.6	Neštátne zložky polície	137
2.7	Úlohy policajnej správy	143
2.8	Policajná správa vo funkčnom ponímaní	147
2.9	Služobná činnosť	148
2.10	Služobný zákrok	149
2.11	Oprávnenia príslušníkov Policajného zboru	150
2.12	Donucovacie prostriedky a ich používanie	152
2.13	Informačno-technické prostriedky a ich používanie	153
2.14	Štátna správa vykonávaná v pôsobnosti Policajného zboru	155
2.15	Správa na úseku súkromných bezpečnostných služieb	158
2.16	Správa na úseku cestnej premávky	159
III.	SPRÁVA ZAHRANIČNÝCH VECÍ	161
3.1	Použitá študijná literatúra	161
3.2	Základné pramene právnej úpravy	161
3.3	Charakteristika správy zahraničných vecí	161
3.4	Subjekty správy zahraničných vecí a ich pôsobnosti	162
IV.	SPRÁVA OBRANY	170
4.1	Použitá literatúra	170

4.2	Základné pramene právnej úpravy	170
4.3	Charakteristika správy obrany a správneho práva na úseku obrany	171
4.4	Spravujúce subjekty na úseku správy obrany a ich kompetencie na tomto úseku	175
4.5	Právne postavenie fyzických a právnických osôb v systéme správy obrany	187
4.6	Branná povinnosť	191
V.	SPRÁVA ŠKOLSTVA	197
5.1	Použitá literatúra	197
5.2	Základné pramene právnej úpravy	197
5.3	Vymedzenie a základné úlohy	198
5.4	Sústava škôl a školských zariadení	201
5.5	Výkon štátnej správy v školstve a školskej samosprávy	202
5.6	Školská samospráva	208
5.7	Vysoké školy	209
VI.	SPRÁVA JUSTÍCIE	217
6.1	Základné pramene právnej úpravy	217
6.2	Sústava súdov Slovenskej republiky	218
6.3	Organizácia súdov	221
6.4	Subjekty správy súdnictva a výkon správy súdnictva	224
6.5	Výkon správy súdnictva – správa a riadenie súdov	225
6.6	Správa väznenstva	235
6.7	Právne postavenie notárov, štátny dohľad nad činnosťou notárov a Notárskej komory Slovenskej republiky	237
6.8	Právne postavenie súdnych exekútorov, štátny dohľad nad činnosťou súdnych exekútorov a samospráva exekútorov	239
6.9	Právne postavenie znalcov, tlmočníkov a prekladateľov	242
VII.	SPRÁVA DOPRAVY	244
7.1	Použitá literatúra	244
7.2	Charakteristika správy dopravy	244

7.3	Správa na úseku cestnej dopravy	249
7.3.1	Organizácia verejnej správy na úseku cestnej dopravy	251
7.3.2	Podnikanie v cestnej doprave	253
7.3.3	Organizácia verejnej správy na úseku podnikania v cestnej doprave	257
7.4	Správa na úseku dráhovej dopravy	259
7.4.1	Organizácia verejnej správy na úseku dráhovej dopravy	264
7.4.2	Doprava na dráhach	266
7.4.3	Práva a povinnosti dráhového podniku, dopracov a cestujúcich	268
7.4.4	Zmluva o dopravných službách vo verejnom záujme	271
7.4.5	Organizácia verejnej správy	272
7.5	Správa na úseku leteckej dopravy	274
7.5.1	Správa na úseku civilnej leteckej dopravy	275
7.6	Správa na úseku vodnej dopravy	283
7.6.1	Vnútrozemská plavba	283
7.6.2	Námorná plavba	287
VIII.	SPRÁVA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	291
8.1	Použitá študijná literatúra	291
8.2	Základné pramene právnej úpravy	291
8.3	Charakteristika správy starostlivosti o životné prostredie	292
8.4	Subjekty správy životného prostredia	299
8.5	Postavenie a úlohy územnej samosprávy v súvislosti s ochranou životného prostredia	304
8.6	Základné právne inštitúty v oblasti starostlivosti o životné prostredie	311
IX.	SPRÁVA ŽIVNOSTENSKÉHO PODNIKANIA	319
9.1	Použitá študijná literatúra	319
9.2	Základné pramene právnej úpravy	319
9.3	Všeobecné vymedzenie správy živnostenského podnikania	320
9.4	Materiálne vymedzenie správy živnostenského podnikania	322
9.5	Podmienky získania živnostenského oprávnenia	327

9.6	Postup získania živnostenského oprávnenia	332
9.7	Zánik živnostenského oprávnenia	336
9.8	Druhy živností	338
9.9	Živnostenský register	340
9.10	Živnostenská kontrola	340
9.11	Správne trestanie na úseku živnostenského podnikania	342
9.12	Organizačné vymedzenie správy živnostenského podnikania	344
X.	SPRÁVA VÝSTAVBY A ÚZEMNÉHO PLÁNOVANIA	350
10.1	Základné pramene právnej úpravy	350
10.2	Územné plánovanie	351
10.3	Územnoplánovacie podklady	353
10.4	Územnoplánovacia dokumentácia	357
10.5	Stavebný poriadok	361
10.6	Stavby, druhy stavieb a požiadavky na ich realizáciu	362
10.7	Stavebné výrobky, stavebné práce	363
10.8	Stavebný pozemok, stavenisko	364
10.9	Koncepcia štátnej bytovej politiky a energetická hospodárnosť bytových budov	365
10.10	Vykonávatelia verejnej správy na úseku výstavby a územného plánovania	367
10.11	Slovenská stavebná inšpekcia	370
10.12	Stavebné úrady	371
10.13	Architekti, krajinní architekti a stavební inžinieri	372
XI.	SPRÁVA KATASTRA NEHNUTEĽNOSTÍ	376
11.1	Použitá študijná literatúra	376
11.2	Základné pramene právnej úpravy	376
11.3	Charakteristika správy katastra nehnuteľností	377
11.4	Základné pojmy na úseku správy katastra nehnuteľností	377
11.5	Subjekty správy katastra nehnuteľností	382
11.6	Súčinnosť s vlastníkmi a inými oprávnenými osobami	386
11.7	Súčinnosť s obcami	387
11.8	Súčinnosť so štátnymi orgánmi a notármi	388

XII. SPRÁVA ZDRAVOTNÍCTVA	389
12.1 Použitá študijná literatúra	389
12.2 Základné pramene právnej úpravy	389
12.3 Charakteristika správy zdravotníctva	390
12.4 Sústava orgánov verejnej správy na úseku zdravotníctva	391
12.5 Formy poskytovania zdravotnej starostlivosti	398
12.6 Hradenie zdravotnej starostlivosti	401
12.7 Právne vzťahy pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti	403
12.8 Poučenie a informovaný súhlas pacienta	406
12.9 Zdravotná dokumentácia	409
12.10 Mlčanlivosť zdravotníckych pracovníkov	411
12.11 Darcovstvo, odoberanie, testovanie, spracovanie, uchovávanie a prenos orgánov, tkanív a buniek	413
12.12 Biomedicínsky výskum	414
XIII. SPRÁVA KULTÚRY	416
13.1 Použitá študijná literatúra	416
13.2 Základné pramene právnej úpravy	416
13.3 Charakteristika správy kultúry	418
13.4 Subjekty správy kultúry	421
13.5 Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí	427
13.6 Správa na úseku kultúrnych pamiatok	428
13.7 Správa na úseku vydávania periodickej a neperiodickej tlače	433
13.8 Prevádzkovanie rozhlasového a televízneho vysielania	439
13.9 Právne postavenie a úlohy Rozhlasu a televízie Slovenska	440
13.10 Rada pre vysielanie a retransmisiu	442
13.11 Audiovizuálne diela, multimediálne diela a zvukové záznamy umeleckých výkonov	444
13.12 Matica slovenská	445
13.13 Kultúrno-osvetová činnosť	446
13.14 Umelecké fondy	447
13.15 Nadácie, neziskové fondy a neziskové organizácie	448

XIV. SPRÁVA SIEŤOVÝCH ODVETVÍ	450
14.1 Použitá študijná literatúra	450
14.2 Základné pramene právnej úpravy	450
14.3 Charakteristika správy sieťových odvetví	451
14.4 Subjekty štátnej správy na úseku regulácie sieťových odvetví	452
14.5 Subjekty verejnej správy v oblasti energetiky	454
14.6 Podnikanie v energetike	455
14.7 Charakteristika správy a základné pojmy v oblasti vodárenstva	457
14.8 Subjekty verejnej správy na úseku vodárenstva	460
14.9 Charakteristika správy a základné pojmy na úseku tepelnej energetiky	463
14.10 Subjekty verejnej správy na úseku tepelnej energetiky	466
XV. SPRÁVA INFORMÁCIÍ	468
15.1 Použitá študijná literatúra	468
15.2 Základné pramene právnej úpravy	468
15.3 Charakteristika odvetvia správy informácií	468
15.4 Subjekty správy štatistických informácií	470
15.5 Získavanie štatistických údajov a štatistických informácií	471
15.6 Spravodajské jednotky – ich práva a povinnosti	472
15.7 Zabezpečovanie plnenia spravodajských povinností	472
15.8 Správa na úseku vedecko-technických informácií	473
15.9 Právne informácie	474

DEVIATA KAPITOLA

SPRÁVA ŽIVNOSTENSKÉHO PODNIKANIA

9.1 Použitá študijná literatúra

CIBULKA, L. a kol. *Ústavné právo. Ústavný systém Slovenskej republiky*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2014; PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Bratislava : C. H. Beck, 2013; SKULOVÁ, S. a kol. *Správni právo. Zvláštni časť*. Brno : Masarykova univerzita, 2001; SREBALOVÁ, M. a kol. *Zákon o priestupkoch. Komentár*. Bratislava : C. H. Beck, 2015; STAŠA, J., SRBOVÁ, I. *Živnostenský zákon. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2005; ŠKULTÉTY, P. a kol. *Správne právo hmotné. Osobitná časť*. Bratislava : VO PraF UK, 2006; VETERNÍKOVÁ, M. Vyrovnanie a reštrukturalizácia ako nelikvidačné spôsoby riešenia úpadku dlžníka. In *Studia commercialia Bratislavensia*. No. 19 (3/2012), Vol. 5, s. 482 – 490; VRABKO, M. a kol. *Správne právo. Procesná časť*. Bratislava : VO PraF UK, 2009; VRABKO, M. a kol. *Správne právo hmotné. Osobitná časť*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2012; VRABKO, M. a kol. *Správne právo procesné. Všeobecná časť*. Bratislava : C. H. Beck, 2013; VRABKO, M. a kol. *Správne právo procesné. Osobitná časť*. Šamorín : Heuréka, 2015.

9.2 Základné pramene právnej úpravy

Nimi sú:

- zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok,
- zákon č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov,

- zákon č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 126/1998 Z. z. o Slovenskej živnostenskej komore v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 136/2010 Z. z. o službách na vnútornom trhu v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov,
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu (Ú. v. EÚ L 376, 27. 12. 2006).

9.3 Všeobecné vymedzenie správy živnostenského podnikania

Podnikanie predstavuje jeden zo spôsobov, prostredníctvom ktorého sa získava zárobok. Dnešnú modernú spoločnosť si bez podnikateľov (podnikania) už ani nemožno predstaviť, pretože práve oni tvoria mnohé pracovné miesta pre obyvateľov štátu, a tým zas umožňujú tejto časti obyvateľstva získavať zárobok. Uvedené predpokladá aj Ústava SR, ktorá v čl. 35 zakotvuje jednak právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň a jednak aj právo podnikať a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť. Predmetné právo ústava garantuje každému,³⁰⁸ pričom z hľadiska ústavnej teórie ide o jedno z tradičných hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv.

³⁰⁸ Tu treba podotknúť, že Ústava SR splnomocňuje zákon na to, aby prípadne určil výnimky (obmedzenia) vo vzťahu k cudzincom (čl. 35 ods. 4). V súčasnosti môžeme konštatovať, že tieto výnimky sú čoraz viac výnimočnejšie. Ústava SR ďalej priamo zakazuje vykonávať podnikateľskú činnosť osobám, ktoré vykonávajú činnosti, kde by ich prípadná podnikateľská aktivita mohla mať negatívny dopad na riadny výkon ich činnosti. Ide napríklad o prezidenta, člena vlády, predsedu a podpredsedu najvyššieho kontrolného úradu, sudcov ústavného súdu aj všeobecných súdov, predsedu Súdnej rady SR. Okrem toho, ústava umožňuje zákonom zakázať podnikateľskú činnosť prokurátorom, príslušníkom ozbrojených síl a ozbrojených zborov, zamestnancom štátnej správy a územnej samosprávy vo funkciách, ktoré určí osobitný zákon.

Právo podnikateľ pritom treba chápať v nadväznosti na čl. 55 Ústavy SR, ktorý definuje hospodárstvo SR ako také, ktoré je založené, okrem iného, na trhovej ekonomike a štát má pozitívny záväzok aktívne podporovať hospodársku súťaž. Subjektom tohto práva sú fyzické osoby aj právnické osoby. Politika štátu v tejto oblasti by mala spočívať v minimalizácii zásahov do trhového prostredia, vo vytvorení rovnakých pravidiel pre vstup na trh a vo vytvorení rovnakých pravidiel pre všetky subjekty na trhu. To však neznamená, že štát je len pasívnym pozorovateľom trhu, naopak, niekedy je povinný trh regulovať a zasiahnuť doň.³⁰⁹

Aj na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že podnikanie je síce vo všeobecnosti vnímané ako záležitosť súkromná, ku ktorej dochádza medzi súkromnými osobami, ktoré si tak zabezpečujú vlastné potreby, ale na strane druhej podnikateľská činnosť nie je a ani nemôže byť „bezbrehá“. Preto si možno povšimnúť aj ingerenciu verejnej moci (štátu) do tejto, inak súkromnej, aktivity.³¹⁰ Na zdokumentovanie uvedeného môžeme uviesť, že aj Obchodný zákonník, ako klasický právny predpis súkromnoprávneho charakteru, obsahuje viaceré verejnoprávne ustanovenia. Napríklad povinnosť vedenia účtovníctva či zápisy a výmazy z obchodného registra a pod.

Podnikanie je teda predmetom záujmu súkromného práva (predovšetkým obchodného práva), ale aj verejného práva (predovšetkým správneho práva). Zatiaľ čo súkromné právo bude dôležité z hľadiska záväzkovoprávných vzťahov, ku vzniku ktorých dochádza pri podnikateľskej aktivite, ingerencia verejného práva vyplýva z potreby uloženia základných pravidiel odbornosti pri výkone tejto činnosti a kontrole ich dodržiavania. Nepôjde tu preto len o ingerenciu správneho práva, ale napríklad aj finančného práva (osobitne daňového práva a pod.).

³⁰⁹ CIBULKA, L. a kol. *Ústavné právo. Ústavný systém Slovenskej republiky*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2014, s. 136.

³¹⁰ Štát má právo vedieť, kto vykonáva podnikateľskú aktivitu na jeho území a štát má tiež právo na výkon tejto činnosti ustanoviť podmienky a obmedzenia (porovnaj znenie čl. 35 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorého zákon môže ustanoviť podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolání alebo činností.) Tie sú ospravedlniteľné tým, že mnohé podnikateľské aktivity môžu zasiahnuť napríklad do oblasti životného prostredia, verejného poriadku, verejného zdravia a pod. Inými slovami, nie je vhodné, aby napríklad činnosť bánk, zdravotných poisťovní, pyrotechnikov a pod. vykonával ktokoľvek, ale štát tomu, kto chce tieto činnosti vykonávať, ustanoví podmienky, aby výkon tejto činnosti bol v súlade jednak s verejným záujmom a jednak aj so záujmami jeho obyvateľov.

Z hľadiska historického vývoja sa živnostenské podnikanie postupne vytvorilo z činnosti cechov, pre ktoré bolo typické, že združovali osoby vykonávajúce určité povolania, avšak zároveň znemožňovali výkon tohto povolania pre iné osoby, než tie, ktoré boli ich členmi. Z tohto dôvodu došlo postupom času k istej stagnácii, ktorá si vyžiadala zásah štátnej moci, kde cieľom nebolo „zoštatniť“ cechy, ale uvoľniť ich vzájomné prostredie.³¹¹ Následné vývojové kroky potom viedli k tomu, čo dnes poznáme pod pojmom živnostenské podnikanie.

Na základe uvedeného možno potom správu živnostenského podnikania vymedziť ako činnosť orgánov verejnej správy, ktorých predmetom je riadne zabezpečenie živnostenského podnikania, ako aj kontrola dodržiavania právnych predpisov v tejto oblasti. V ďalšom texte sa budeme zaoberať najmä materiál- nym a formálnym vymedzením správy živnostenského podnikania.

9.4 Materiálne vymedzenie správy živnostenského podnikania

Materiálnym vymedzením správy živnostenského podnikania sa má na myslí vymedzenie činností, ku ktorým dochádza zo strany orgánov verejnej správy v tejto oblasti. V prvom rade sa však budeme venovať vymedzeniu pojmu živnosť a jeho rozdielom oproti všeobecnému pojmu podnikanie.

Pri vymedzení pojmu živnosť treba vychádzať zo všeobecného pojmu podnikanie a podnikateľ. Tieto všeobecné pojmy nie sú vymedzené v živnostenskom zákone, ale v Obchodnom zákonníku (ďalej aj „OBZ“). Podnikateľom podľa § 2 ods. 2 OBZ je:

- a) osoba zapísaná v obchodnom registri,
- b) osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- c) osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov,
- d) fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.

Možno si povšimnúť, že podnikanie na základe živnostenského oprávnenia je len jednou z viacerých foriem podnikania. Výkladom uvedeného dospejeme k záveru, že živnostenské podnikanie je vždy podnikaním, no nie každé

³¹¹ BLAŽEK, P. In SKULOVÁ, S. a kol. *Správni právo. Zvláštni část*. Brno : Masarykova univerzita, 2001, s. 222.

podnikanie musí byť živnostenským podnikaním. Aké je teda prepojenie podnikania a živnostenského podnikania a čím sa tieto pojmy odlišujú?

Podľa 2 ods. 1 OBZ sa podnikaním rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku. Podľa § 2 živnostenského zákona sa živnosťou rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených týmto zákonom.³¹²

Znakom podnikania je, že ide o činnosť

- a) sústavnú,
- b) samostatnú,
- c) vykonávanú vo vlastnom mene,
- d) na vlastnú zodpovednosť,
- e) s cieľom dosiahnutia zisku.

Tieto znaky sú rovnaké aj pre prípad živnostenského podnikania. Pri živnostiach však treba dodať odlišný znak oproti všeobecnému podnikaniu, a to znak „za podmienok ustanovených živnostenským zákonom“.

Ide o kumulatívne podmienky, ktoré musia byť naplnené spoločne. Čo sa týmito znakmi rozumie?

Sústavnosť. Ide o základný znak podnikania ako takého. Sústavnosť nikdy nemôže znamenať nepretržitosť, pretože potom by sa podnikaním rozumela len taká činnosť, ktorá by bola vykonávaná neustále 24 hodín 7 dní v týždni. Opakom pojmu sústavnosť by bolo, že ide o činnosť jednorazovú, náhodnú, príležitostnú. Sústavnosť je preto činnosť, ktorá sa nachádza kdesi medzi týmito dvoma bodmi a ide o činnosť pravidelnú, opakujúcu sa. Dôležitý je tu práve moment, že osoba chce v danej činnosti pokračovať, chce ju opakovať. Môže ísť preto napríklad aj o činnosť vykonávanú sezónne. Napríklad každoročný predaj vianočných stromčekov. Ak tu predpoklad opakovania nie je, nemožno uvažovať o naplnení znaku sústavnosti, a teda ani o podnikaní. Bolo by preto napríklad nemysliteľné, aby štát vyžadoval získanie živnostenského oprávnenia pre osobu, ktorá chce napríklad len predáť svoj byt (jednorazová činnosť).

³¹² Živnosť je legislatívny pojem, ktorý je vymedzený pozitívne aj negatívne živnostenským zákonom (TÓTHOVÁ, K. In VRABKO, M. a kol. *Správne právo procesné. Osobitná časť*. Šamorín : Heuréka, 2015, s. 12).

Samostatnosť. Ide o ďalší znak podnikania, ktorý musí byť naplnený. Samostatnosť je znak, ktorý podnikanie odlišuje od prác vykonávaných závisle, t. j. od pracovného pomeru. Opakom samostatnosti je teda závislosť. Osoba, ktorá je v pracovnom pomere, vykonáva závislú prácu, a teda vykonáva to, čo je jej zadané zamestnávateľom, počas pracovnej doby, za využitia nástrojov, pomôcok a pod., ktoré jej zamestnávateľ poskytne, a za mzdu. Podnikateľ na strane druhej je tou osobou, ktorá sa sama rozhoduje o riadení svojej podnikateľskej činnosti, kde a kedy ju bude vykonávať, za akých podmienok a vo vzťahu k akým tretím osobám. S uvedeným znakom potom súvisia ďalšie znaky podnikania, a to vo vlastnom mene a najmä na vlastnú zodpovednosť, kde, keďže je podnikateľ samostatný a sám sa rozhoduje, potom za svoje rozhodnutia bude musieť nevyhnutne niesť aj patričnú zodpovednosť.

Vo vlastnom mene. Tento znak formálne vyjadruje prvok samostatnosti.³¹³ Ide zároveň o znak, prostredníctvom ktorého sa vyjadruje vzťah podnikateľa k tretím osobám. Súvisí s označením podnikateľa a s tým, pod akým menom vystupuje v rôznych záväzkových vzťahoch. Prostredníctvom mena podnikateľa tak dochádza k jeho identifikácii. Vlastným menom podnikateľa sa má podľa Obchodného zákonníka na mysli jeho obchodné meno. Obchodné meno je podnikateľ vždy povinný používať vo vzťahu k tretím osobám. Obchodným menom fyzickej osoby je jej meno a priezvisko, môže však obsahovať aj dodatok odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania. Obchodné meno obchodných spoločností (ako najčastejších foriem právnických osôb) je názov, pod ktorým sú zapísané v obchodnom registri; súčasťou obchodného mena je aj dodatok označujúci ich právnu formu (napr. a. s., s. r. o. a pod.). Bližšie náležitosti týkajúce sa obchodného mena sú upravené v § 8 až 12 OBZ. Živnostenský zákon túto problematiku neupravuje.

Na vlastnú zodpovednosť. Podnikanie je činnosťou, ktorá so sebou vždy nesie aj riziko. Ako bolo spomenuté, keďže podnikateľ koná samostatne, tak za svoje rozhodnutia bude musieť on sám niesť aj zodpovednosť, t. j. jednak pozitívne následky svojej činnosti, ale najmä negatívne následky za svoje rozhodnutia. Tento pojem preto implicitne vyjadruje podnikateľské riziko prítomné v podnikaní.³¹⁴ Tento znak vyjadruje jednak zodpovednosť za porušenie právnych predpisov (teda zodpovednosť verejnoprávnu; zodpovednosť za spáchanie správnych deliktov, prípadne aj trestných činov súvisiacich

³¹³ STAŠA, J., SRBOVÁ, I. *Živnostenský zákon. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2005, s. 135.

³¹⁴ PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 12.

s podnikateľskou činnosťou podnikateľa³¹⁵) a jednak aj zodpovednosť za porušenie záväzkov vo vzťahu k tretím osobám (zodpovednosť súkromnoprávna; zodpovednosť zásadne majetkového charakteru). Klasickým následkom zodpovednosti podnikateľa vo vzťahu k tretím osobám je potom skutočnosť, že podnikateľ ručí za svoje záväzky. Ak ide o podnikateľa fyzickú osobu, potom ručí celým svojím súkromným majetkom. Ak ide o podnikateľa právnickú osobu, tak ručí podľa toho, o akú formu právnickej osoby ide. Obchodná spoločnosť vždy ručí celým svojím majetkom, ak ten však nestačí, uplatní sa *ex lege* ručenie spoločníkov spoločnosti.³¹⁶

Cieľ dosiahnutia zisku. Tento znak vyjadruje zmysel podnikania ako taký a ktorý je vyjadrený aj v ústave, t. j. prostredníctvom podnikania dosahovať zárobok, zisk. Pozornosť pritom treba upriamiť na pojem cieľ. Ten vyjadruje skutočnosť, že reálny stav, či podnikateľ dosiahol alebo nedosiahol kladný hospodársky výsledok, je bezpredmetný. Dôležitý je úmysel podnikateľa dosiahnuť ho, ak však tento zisk reálne nedosiahne, nie je to prekážkou podnikania, a teda naplnil znak podnikania ako takého. Inými slovami, ak podnikateľ je napríklad dva roky v zisku, ale tretí rok nie je, tak len táto skutočnosť nie je dôvodom na to, aby sme ho už nepovažovali za podnikateľa. Tento znak rovnako súvisí s predchádzajúcim znakom podnikania. Keď je podnikateľ v „záporných číslach“, je to jeho zodpovednosť súvisiaca s rozhodnutiami, ktoré uskutočnil, a preto svoje záväzky si naďalej musí plniť. Ak tieto záväzky nebude plniť, nastupuje jeho zodpovednosť a v prípade majetkovej zodpovednosti v konečnom dôsledku aj spomínané ručenie.

Za podmienok ustanovených živnostenským zákonom. Ide o znak, ktorý odlišuje živnostenské podnikanie od iných foriem podnikania. Týmto podmienkami sa majú na mysli všeobecné a prípadne aj osobitné podmienky prevádzkovania živností, ktoré sú vymedzené predovšetkým v § 6 a § 7 živnostenského zákona.³¹⁷ Nesplnenie podmienok ustanovených týmto zákonom

³¹⁵ Pozri viac v podkapitole 9.11 Správne trestanie na úseku živnostenského podnikania.

³¹⁶ Ak ide o verejnú obchodnú spoločnosť, tak spoločníci ručia za záväzky spoločnosti všetkým svojím majetkom spoločne a nerozdielne. Ak ide o komanditnú spoločnosť, tak komanditista ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri a komplementár celým svojím majetkom. Ak ide o spoločnosť s ručením obmedzeným, tak spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri. Ak ide o akciovú spoločnosť, tak akcionár neručí za záväzky spoločnosti; to isté platí aj pre jednoduchú spoločnosť na akcie.

³¹⁷ Pozri bližšie v podkapitole 9.5. Podmienky získania živnostenského oprávnenia.

znamená, že nejde o živnosť, ale že môže ísť o podnikanie podľa osobitných predpisov. V tomto prípade ide teda o pojmový znak, ktorý slúži na odlišenie živnostenského podnikania od iných druhov podnikania (podľa Obchodného zákonníka alebo podľa iných osobitných predpisov).³¹⁸

Spomenuté vymedzenie živnostenského podnikania sa z pohľadu právnej teórie označuje pojmom pozitívne vymedzenie. Pozitívnym vymedzením živnosti sa určuje, čo sa živnosťou rozumie. Živnostenský zákon okrem pozitívneho vymedzenia pojmu živnosť ho vymedzuje aj negatívne, t. j. čo živnosťou nie je.

Výpočet (taxatívny) činností, ktoré živnosťou nie sú, obsahuje § 3 a § 4 živnostenského zákona. Dôvod, pre ktorý zákonodarca vymedzil živnosti aj negatívne, je ten, že niektoré činnosti nemôžu podliehať všeobecnému režimu podnikania (t. j. živnostiam), a to z toho dôvodu, že ide o činnosti, ktoré významným spôsobom môžu ovplyvniť napríklad ekonomickú situáciu štátu alebo jeho obyvateľstva (činnosť bánk, hazardné hry), verejné zdravie (zdravotné poisťovne, výroba liekov), verejnú bezpečnosť (zaobchádzanie s vysoko rizikovým biologickým agensom a toxínom), životné prostredie (banská činnosť, využívanie jadrovej energie), dopravu (letecká doprava, pravidelná autobusová doprava) a pod.

Štát preto tieto činnosti vylúčil spod režimu živností, aby mohol lepšie, prostredníctvom špecializovaných subjektov (napr. NBS, profesijných komôr a pod.), rozhodovať jednak o splnení podmienok na výkon týchto činností a jednak aj dohliadať nad ich následnou činnosťou a jej súladom so zákonom.

Predmetné činnosti tak možno podradiť pod režim § 2 ods. 2 písm. c) OBZ, podľa ktorého je podnikateľom aj tá osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského zákona podľa osobitných predpisov.³¹⁹

Je len veľmi ťažké zovšeobecniť, čo všetko zákonodarca vyčlenil pod režim § 3 a § 4 živnostenského zákona. Analýzou týchto ustanovení možno zovšeobecniť, že živnosťou nie je

- a) prevádzkovanie činností, ktoré sú zákonom vyhradené štátu alebo právnickej osobe určenej osobitným právnym predpisom,
- b) využívanie výsledkov duševnej tvorivej činnosti chránených osobitnými zákonmi ich pôvodcami,

³¹⁸ SREBALOVÁ, M. In VRABKO, M. a kol. *Správne právo hmotné. Osobitná časť*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2012, s. 328.

³¹⁹ Má sa na mysli iných než Obchodný zákonník a živnostenský zákon.

- c) činnosť liečiteľa a športovca,
- d) činnosť, ktorej odborným garantom je subjekt odlišný od štátu,³²⁰
- e) činnosť, ktorej odborným garantom je štát,³²¹
- f) predaj nespracovaných alebo spracovaných rastlinných a živočíšnych výrobkov z vlastnej drobnej pestovateľskej a chovateľskej činnosti fyzickými osobami a predaj lesných plodín,
- g) činnosti spojené s prenájomom nehnuteľností,
- h) činnosť, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi.

9.5 Podmienky získania živnostenského oprávnenia

V prípade, ak chceme podnikat', musíme si ujasniť viacero vecí. V prvom rade to je, či činnosť, ktorú chceme vykonávať, napĺňa znaky podnikania tak, ako bolo uvedené v predchádzajúcej podkapitole. Ak tento bod máme splnený, treba ďalej zistiť, či činnosť, ktorú chceme vykonávať ako podnikatelia, je živnosťou, alebo nie je.

V prípade, ak činnosť, ktorú chceme vykonávať, sa nachádza v zozname uvedenom v § 3 alebo § 4 živnostenského zákona, potom postupujeme podľa pravidiel, ktoré sú ustanovené k týmto činnostiam podľa osobitných právnych predpisov. Ak sa tam naša činnosť nenachádza, ale napĺňa znaky podnikania, potom zrejme pôjde o živnosť. Ako zistím, či tá-ktorá konkrétna činnosť je živnosťou? Na to nám dáva odpoveď priamo živnostenský zákon, a to konkrétne prílohy k tomuto zákonu.

Zoznam konkrétnych činností, ktoré sa považujú za živnosť, sa nachádzajú v prílohe č. 1 (remeselné živnosti) a v prílohe č. 2 (viazané živnosti) živnostenského zákona. Okrem toho, odporúčaný zoznam tzv. voľných živností nájdeme aj na webovom sídle Ministerstva vnútra SR.³²² Tu treba dodať, že zoznam voľných živností nie je taxatívny, a preto aj iné činnosti môžu byť voľnými živnosťami, ak napĺňajú všeobecné definičné znaky živnosti.

³²⁰ Napríklad činnosť pri výkone povolání advokátov, notárov, patentových zástupcov, súdnych exekútorov, znalcov, tlmočníkov.

³²¹ Napríklad činnosť bánk a pobočiek zahraničných bánk, poisťovní, prevádzkovanie hazardných hier, banská činnosť a dobývanie ložísk nevyhradených nerastov.

³²² Zdroj: <http://www.minv.sk/?volne-zivnosti-1>.